

1204 - Крсташи су у Четвртом крсташком рату заузели Константинопољ, претворивши га у центар Латинског царства - државе коју су основали на простору географске Тракије и Мале Азије (језгро дотадашње Византије). Латинско царство престало је да постоји кад је 1261. византијски (никејски) цар Михаило VIII Палеолог протерао крсташе из Константинопоља.

Данас је петак, 12. април 2024. године.

1654 - Ирска и Шкотска су се ујединиле са Енглеском под истом круном.

1823 - Рођен је руски писац Александар Николајевич Островски, чија су дела основа

руског класичног драмског репертоара. У педесетак драма приказао је социјалне прилике у Русији, дегенерацију племства, успоне и падове трговачког слоја, опште стање морала, провинцијски живот. Дела: драме "Шума", "Бура", "Таленти и обожаваоци", "Уносно место", "Без кривице криви", "Девојка без мираза", "Сиромаштво није порок", "Своји смо, споразумећемо се", "Вуци и овце", "Кола мудрости - двоја лудости".

1850 - Француска је на позив папе Пија IX- окупирала Рим, разбивши републиканску војску која се борила за уједињење Италије.

1861 - Снаге Конфедерације (јужне државе САД) заузеле су тврђаву Самтер у Јужној Каролини, чиме је почео четворогодишњи Амерички грађански рат.

1871 - Рођен је грчки генерал и политичар Јоанис Метаксас, који је као председник владе и министар војске 1936. распустио скупштину и успоставио личну диктатуру. Учествовао је у рату против Османског царства 1897. и у балканским ратовима 1912. и 1913. У Другом светском рату у октобру 1940. одбио је ултиматум фашистичке Италије, иако је и сам био склон сличном политичком систему, и организовао одлучан и успешан отпор италијанској агресији.

1890 - Почело је уређивање београдске Ботаничке баште на Палилули. Прва Башта подигнута је 1855. у дворишту конака књегиње Љубице Обреновић. На молбу српског природњака Јосифа Панчића, Министарство просвете Србије је 1874. одредило место за Ботаничку башту на крају Дунавске улице, али је Башта уништена 1888. приликом изливања Дунава. Тада је краљ Милан Обреновић поклатио граду имање на Палилули, под условом да Ботаничка башта буде названа "Јевремовац", у знак сећања на његовог деду Јеврема Обреновића. Рођеног брата књаза Милоша. Застакљена башта подигнута је 1892. Јевремовац је остао трајна, до данас очувана задужбина Краља Милана Обреновића.

1938 - Умро је руски певач Фјодор Иванович Шаљапин, један од највећих басова у историји опере, огромне гласовне изражајности и изузетне глумачке сугестивности. У опери је први применио принципе Константина Станиславског и упознао публику на Западу са делима руских композитора, посебно Модеста Мусоргског. Креацијама попут Бориса Годунова, Мефиста, Ивана Грозног и Дон Кихота у истоименим операма, постао је узор другим уметницима.

1941 - Немачке трупе заузеле су у Другом светском рату Београд. Престоницу Југославије, која је претходно проглашена за небрањени град, запосео је тада један немачки поручник који је, са својим водом, десантним чамцем прешао Дунав из Баната.

1945 - Умро је амерички државник Френклин Делано Рузвелт, председник САД од 1932. Иако од 1921. парализован, године 1928. постао је гувернер државе Њујорк, а као кандидат Демократске странке први пут је изабран за председника у време велике економске кризе. Други пут је изабран 1936, трећи пут 1940, а четврти пут 1944, што је јединствен случај у историји САД. Ублажио је кризу политичко-економским концептом познатим као "Њу дил" (Нова погодба), односно социјалним и привредним реформама. Руководио се политиком "доброг суседства" према латиноамеричким земљама, а са Совјетским Савезом је успоставио дипломатске односе. Објавио је 1941. Повељу о четири слободе: мисли, вере, од беде и од страха. Те године је његовом заслугом усвојен Закон о зајму и најму, што је САД припремило за ратне напоре. Напустио је традиционалну политику изолационизма и енергично је стао на страну антихитлеровске коалиције у Другом светском рату, што ће се показати као прелом у спољној политици САД, и почетак новог курса који траје и данас.

1945 - После вишемесечних рововских борби, почела је офанзива Југословенске армије у Другом светском рату на Сремском фронту, окончана пробијањем немачке одбране, што је омогућило завршне операције за ослобођење Југославије. Цена пробоја била је веома висока: погинуло је најмање 30.000 новомобилисаних младића из Србије, послатих на Сремски фронт практично без обуке.

1961 - У орбиту око Земље лансиран је совјетски космички брод "Восток I" с мајором Јуријем Гагарином (28), првим светским космонаутом. Брод је начинио круг око планете за 108 минута, крећући се максималном брзином од 28.000 километара на час, на највећој удаљености од Земље 327 километара.

1962 - Умро је француски вајар и сликар руског порекла Антоан Певзнер, један од најистакнутијих у покрету руских конструктивиста. Студирао је у Кијеву и Петрограду, а у Француску је емигрирао 1923. Стварао је у маниру апстрактног конструктивизма, а касније је експериментисао с динамичним спиралним конструкцијама и ритмички развијеним објектима.

1966 - Амерички авиони су у Вијетнамском рату први пут бомбардовали Северни Вијетнам.

1980 - У војном удару под вођством наредника Семјуела Доа убијен је председник Либеррије Вилијам Толберт. До је потом суспендовао устав, прогласио се председником и наредио стрељање 13 највиших представника бившег режима.

1981 - Умро је амерички боксер афричког порекла Џое Луис, апсолутни првак света у тешкој категорији од 1937. до 1949. Титулу је преотео од земљака Џејмса Брадока и одбранио је 25 пута, што је рекорд, а није надмашен ни по дужини држања титуле. Повукао се непоражен 1949, вратио се на ринг 1950. и 1951. због финансијских недаћа, али није успео да поврати титулу.

1987 - Двојица совјетских космонаута су "шетајући" космосом успешно повезала космички модул са орбиталном станицом "Мир".

1993 - У Јадран се срушио француски авион типа "мираж", неславно обележивши почетак контроле "забрањеног лета" изнад Босне и Херцеговине, коју су УН повериле НАТО.

1995 - Горњи дом руске скупштине захтевао је од председника Русије Бориса Јељцина да руска дипломатија затражи укидање санкција против СРЈ.

1999 - НАТО авиони су на фабрику аутомобила "Застава" у Крагујевцу - три дана после напада у којем је у тој фабрици рањено 126 људи - сручили 15 пројектила што је изазвало рањавање најмање 36 радника. Више радника је рањено и у нападу на крушевачку топлану и фабрику "14. октобар". Истог дана НАТО авијација је усрмила три цивила у аутомобилу на путу Приштина-Косово Поље. Бомбардоване су и рафинерије нафте у Панчеву и Новом Саду, а у Панчеву је оштећен и манастир Војловица посвећен Светом архангелу Гаврилу, утемељен у 14. веку као задужбина Стефана Лазаревића, чиме је НАТО још једном прекршио Хашку конвенцију из 1955. о заштити сакралних објеката од ратних разарања.

1999 - На данашњи дан 1999. године пилоти НАТО су - усред дана, при ведром времену - пројектилима погодили међународни путнички воз Београд-Солун док је прелазио мост преко Јужне Мораве код Грделице, усмртивши најмање 55 људи. Потом је командант НАТО у Европи генерал Весли Кларк приказао видео-снимак, тврдећи да пилот никако није могао да избегне воз који се "изненада појавио". Немачки лист "Франкфуртер рундшау" је јануара 2000. на основу стручне експертизе, доказао да је "Кларков снимак" убрзан 4,7 пута и да је пилот првог авиона, који је погодио воз, имао најмање 40 секунди времена да обавести пилота друге летилице да је на мосту воз. Према Кларковој верзији, у питању је био само један авион који је испалио два пројектила, а пилот је морао да реагује за мање од секунде.

2000 - Најмање 138 људи удавило се када је пренатрпани дрвени теретни брод, који се упутио ка Малезији, потонуо у близини јужног филипинског острва Џоло.

2002 - У Венецуели је државним ударом, уз подршку Вашингтона, оборен демократски изабрани председник Уго Чавес. Шефом државе проглашен је проамерички послодавац Педро Кармона, али је Чавес само два дана доцније повратио власт.

2008 - Сусретом двојице лидера, председника Кине Ху Ђинтаоа са потпредседником Тајвана Винсентом Шјуом, прекинута је вишедеценијска традиција "затегнутих" односа два дела Кине. Сусрет двојице званичника био је први сусрет те врсте од краја грађанског рата у Кини, окончаног 1949. бегом националистичких (антикомунистичких) снага на Тајван.

2008 - Умро је Александар Геџ, српски кошаркаш. Геџ је био прва велика звезда КК Црвена звезда у и дугогодишњи репрезентативац негдашње Југославије. У "Звезду" је доспео одмах по њеном оснивању. Одиграо је 66 међународних утакмица и постигао 349 кошева. По окончању играчке каријере био је тренер а доцније и председник КК Црвена звезда.

(РТВ)